

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Наказ Рівненського обласного
інституту післядипломної
педагогічної освіти**

28 грудня 2020 року № 164

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

ПІСЛЯДИПЛОМНА ОСВІТА ДЛЯ ОСІБ ІЗ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ

(підвищення кваліфікації)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Спеціалізація: Вчителі образотворчого мистецтва, мистецтва

Напрямок: розвиток професійних компетентностей

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Освітню програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри суспільно-гуманітарної освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол від 20 листопада 2020 р. № 09).

Освітню програму затверджено Вченою радою Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол від 28 грудня 2020 р. № 06) та введено в дію наказом ректора від 28 грудня 2020 р. № 164.

ПЕРЕДМОВА

Освітню програму розроблено проектною групою Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти згідно з вимогами Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про повну загальну середню освіту», постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р, а також рекомендаційного листа МОН України від 28.04.2017 № 1/9-239 та листа Інституту модернізації змісту освіти МОН України від 19.06.2018 № 22.1/12-Г-381.

Програма укладена на базі другого рівня вищої освіти (спеціаліст/магістр) та відповідає 8 рівню Національної рамки кваліфікацій.

Розроблено проектною групою у складі:

1. Лавренчук В.П., к.ф.н., доцент, завідувач кафедри суспільно-гуманітарної освіти;
2. Моторна О.С., завідувач кабінету мистецтва та фізичної культури.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Загальні положення

Освітня програма для підвищення кваліфікації вчителі образотворчого мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво» розроблена на основі сучасної державної освітньої політики, стратегії реформування освіти, а також із врахуванням концепції Нової української школи.

Актуальність програми полягає у необхідності підготовки вчителя образотворчого мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво» до реалізації освітньої політики держави шляхом опанування новітніми практиками, технологіями, методиками, формами, методами професійної діяльності на засадах інноваційних освітніх підходів з урахуванням потреб педагогів, держави та глобалізованого світу.

У Концепції Нової української школи визначено соціальне замовлення: компетенізація освіти шляхом реалізації компетентнісного підходу, орієнтація її на результат у формі розвинутих ключових компетентностей учнів, структури їхніх знань, поглядів, ціннісних орієнтирів, успішної самореалізації в професії і житті, формування особистості, патріота, інноватора, здатного конкурувати на ринку праці, розвивати економіку, навчатися неперервно впродовж життя.

У компонентній формулі нової школи провідне місце відводиться вчителям нової формації, які перебувають в авангарді суспільних та освітніх перетворень, успішних, умотивованих, компетентних, які є агентами сучасних змін. Такі вчителі виконують в освітньому процесі ролі наставника, фасилітатора, консультанта, менеджера, мають академічну свободу, володіють навичками випереджувального проектного менеджменту (планування й організації навчання, розроблення навчально-методичного забезпечення, оцінювання та ін.), самостійно й творчо здобувають інформацію, організовують дитиноцентрований процес. Отже, закладають надійне підґрунтя для навчання впродовж життя з метою особистісної реалізації. Нова місія педагога розглядається в контексті європейського професіоналізму із збереженням кращих ментальних українських характеристик, європейського виміру педагогічних якостей.

Переосмислення соціальної і професійної місії вчителя Нової української школи актуалізує необхідність підготовки фахівців, адаптованих до сучасних соціокультурних умов, здатних творчо працювати, приймаючи нестандартні рішення в ситуаціях ринкової конкуренції, уникаючи стереотипізації і шаблонів, засвоювати нові професійні ролі і функції, забезпечувати випереджувальність розвитку країни, реалізовувати освітні проекти національного масштабу, витримувати конкуренцію на європейському і світовому ринку освітніх послуг тощо.

1.2. Цільова аудиторія

Учителі образотворчого мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво» закладів освіти різних типів і форм власності.

1.3. Мета програми

Метою освітньої програми є підвищення методичного та практичного рівнів професійної компетентності учителів образотворчого мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво» щодо реалізації завдань державних стандартів освіти відповідно до основних напрямів державної політики у галузі освіти, запитів громадянського суспільства, установ і закладів освіти, освітніх потреб споживачів освітніх послуг.

Освітня програма забезпечить наступні результати навчання:

знання основних механізмів функціонування і реалізації компетентнісної парадигми навчання;

готовність до відбору, аналізу, критичного осмислення, оцінювання навчального матеріалу, його творчого застосування;

уміння добирати та застосовувати доцільні форми, методи, технології та засоби навчання на уроках образотворчого мистецтва, мистецтва; застосовувати здобуті теоретичні знання у своїй професійній діяльності;

здатність до здійснення рефлексії власної професійної діяльності; володіння навичками самоорганізації, саморозвитку з метою підвищення рівня педагогічної майстерності.

1.4. Програмні компетентності

професійно-педагогічна (мистецька) компетентність – обізнаність із новітніми науково обґрунтованими відомостями з педагогіки мистецтва, психології, методики викладання інтегрованого курсу «Мистецтво», інноватики для створення освітньо-розвивального та інклюзивного середовища, що сприяє цілісному індивідуально-особистісному становленню дітей шкільного віку, здатність до продуктивної професійної діяльності на основі розвиненої педагогічної рефлексії відповідно до провідних ціннісно-світоглядних орієнтацій, вимог педагогічної етики та викликів сучасної школи;

загальнокультурна компетентність – здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва, усвідомлення власної національної ідентичності як підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших;

психологічно-фасилітативна компетентність – усвідомлення ціннісної значущості фізичного, психічного і морального здоров'я дитини, здатність сприяти творчому становленню молодших школярів та їхній індивідуалізації;

підприємницька компетентність – вміння генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя з метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства і держави; здатність визначати і оцінювати свої сильні і слабкі сторони; конструктивна співпраця у команді, відповідальність за особистий і колективний результат;

предметна (фахова) компетентність – знання навчального предмету, фахових методик, технологій навчання. Предметна компетентність охоплює:

Знання	вимог до результатів навчання за Державними стандартами освіти та типовою освітньою програмою;
---------------	--

	<p>навчального предмету та можливості його інтеграції з іншими освітніми галузями;</p> <p>методики навчання предмету в межах відповідної освітньої галузі;</p> <p>форм, методів, технологій, засобів навчання;</p> <p>інноваційних технологій навчання освітньої галузі.</p>
Уміння та навички	<p>визначати предметний зміст та послідовність його викладання з урахуванням результатів навчання, визначених Державними стандартами освіти та типовою освітньою програмою;</p> <p>формувати систему понять в учнів у межах освітньої галузі на основі сучасних наукових здобутків;</p> <p>застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію змісту різних освітніх галузей під час підготовки та проведення навчальних занять;</p> <p>добирати доцільні форми, методи та засоби навчання відповідно до визначених мети і завдань уроку та індивідуальних особливостей учнів;</p> <p>застосовувати інноваційні технології навчання предмету.</p>

2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

2.1. Зміст та обсяг освітньої програми

Зміст освітньої програми враховує особливості професійної діяльності вчителя в умовах реформування освіти, а також специфіки і персоніфікації освітнього процесу, перспективи впровадження Нової української школи і визначається: вимогами суспільства знань щодо забезпечення закладів освіти висококваліфікованими фахівцями; основними напрямками державної політики у галузі освіти; Національною рамкою кваліфікації, освітніми стандартами, вимогами до компетентностей педагогічних працівників; запитамі замовників освітніх послуг.

2.2. Форма та структура освітньої програми

Освітня програма передбачає очну (зокрема, з використанням технологій дистанційного навчання) форму навчання.

Очна форма навчання організовується шляхом проведення:

інтерактивних лекцій;

тематичних дискусій;

практичних занять (семінарів, практикумів, тренінгів, майстер-класів тощо);

контрольних заходів (організаційно-настановне заняття, конференція з обміну досвідом).

Обсяг освітньої програми складає 30 годин (1 кредит ЄКТС).

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

підвищення кваліфікації вчителів образотворчого мистецтва, мистецтва за напрямом «Розвиток професійних компетентностей» заочною формою навчання (30 аудиторних годин)

Назви модулів і тем	Форма навчання			Усього
	Лекція, дискусія	Практичне заняття	Контроль	
Модуль 1. Професійний розвиток педагога				
Тема 1.1. Оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників у контексті інституційного аудиту	2			2
Тема 1.2. Професійний стандарт педагога: трудові функції та компетентності	2			2

Тема 1.3. Спічрайтинг і основи ораторської майстерності	2			2
Усього годин за модулем	6			6
Модуль 2. Методика й організація освітнього процесу				
Тема 2.1. Теоретико-методичні орієнтири навчання мистецтва на засадах компетентнісного підходу	2			2
Тема 2.2. Сучасні вимоги до вчителя образотворчого мистецтва в контексті модернізації національної системи освіти	2			2
Тема 2.3. Розвиток критичного мислення засобами образотворчого мистецтва	2			2
Тема 2.4. Нетрадиційні техніки живопису і графіки як засіб розвитку творчої уяви здобувачів освіти		2		2
Тема 2.5. Педагогічний малюнок як засіб наочності в навчанні образотворчому мистецтву		2		2
Тема 2.6. Основи композиції на уроках образотворчого мистецтва у ЗЗСО		2		2
Тема 2.7. Використання методу вправ для формування предметних компетентностей учнів на уроках образотворчого мистецтва		2		2
Усього годин за модулем	6	8		14
Модуль 3. Технологічна карта сучасного уроку				
Тема 3.1. Моделювання сучасного уроку образотворчого мистецтва на засадах компетентнісного та особистісно орієнтованого підходів		4		4
Тема 3.2. Інтеграційний підхід до реалізації змістових ліній на уроках образотворчого мистецтва		2		2
Усього годин за модулем		6		6
Модуль 4. Варіативна складова				
Тема. Державна та регіональна освітня політика: досвід, виклики, перспективи	2			2
Тема. Особливості організації освітнього процесу за технологією змішаного навчання		2		2

Тема. Особливості реалізації педагогічної взаємодії учасників освітнього процесу, спрямованого на оптимальне досягнення цілей мистецької освіти в умовах дистанційного навчання		2		2
Модуль 5. Діагностичний				
Організаційно-настановне заняття			2	2
Конференція з обміну досвідом			2	2
Усього годин за модулем			4	4
Усього	12	14	4	30

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Модуль 1.

Професійний розвиток педагога

Тема 1.1. Оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників у контексті інституційного аудиту

Вимоги до педагогічної діяльності педагогічних працівників. Планування діяльності та аналіз її результативності. Застосування освітніх технологій, спрямованих на формування ключових компетентностей і наскрізних умінь здобувачів освіти. Критерії аналізу уроку. Формування та реалізація індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів освіти. Створення та використання освітніх ресурсів. Сприяння формуванню суспільних цінностей у здобувачів освіти у процесі їх навчання. Використання ІКТ в освітньому процесі. Постійне підвищення професійного рівня і педагогічної майстерності педагогічних працівників. Здійснення інноваційної освітньої діяльності. Налагодження співпраці зі здобувачами освіти, їх батьками, працівниками закладу освіти. Дотримання академічної доброчесності під час провадження педагогічної та наукової (творчої) діяльності.

Тема 1.2. Професійний стандарт педагога: трудові функції та компетентності

Сутність професійного стандарту педагога та його типи. Принципи розроблення професійних стандартів. Сфери використання. Структура та зміст професійного стандарту педагога. Вимоги до професійного стандарту. Порядок розроблення професійного стандарту.

Структурні елементи професійного стандарту: трудові функції, професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій), загальні компетентності, предмети та засоби праці, вимоги до знань, умінь і навичок працівника.

Характеристика трудових функцій та способи їх групування у професійному стандарті. Компетенції педагогічних працівників відповідно до професійного стандарту.

Методи оцінки виконання вимог професійного стандарту педагога.

Тема 1.3. Спічрайтинг і основи ораторської майстерності

Визначення поняття «спічрайтинг». Етапи роботи над промовою: аспектуалізація, класифікація, аргументація. Написання публічного виступу. Підготовка презентацій: алгоритм роботи і типові помилки.

«Страх» публічного виступу. Оцінка складу аудиторії й обстановки. Зовнішній вигляд оратора, манери, сутність і призначення жесту. Зовнішність оратора. Ораторська поза. Словник жестів. Правила користування жестами. Контакт зі слухачами, голос, дикція, техніка мовлення.

Техніка публічного виступу. Риторичні прийоми та принципи побудови публічної промови. Три «золотих» правила риторики. Реалізація вступу і висновку. Способи побудови основної частини. Управління увагою аудиторії. Засоби публічної промови. Емоційна виразність мови.

Модуль 2.

Методика й організація освітнього процесу

Тема 2.1. Теоретико-методичні орієнтири навчання мистецтва на засадах компетентнісного підходу

Мистецька освітня галузь у контексті нового Державного стандарту початкової освіти. Ключові компетентності, наскрізні вміння. Компетентнісний потенціал мистецької освітньої галузі.

Типові освітні програми – засадничі нормативні документи у ЗЗСО. Мета, загальні та обов'язкові результати навчання здобувачів освіти (мистецька освітня галузь). Інтегративний підхід у навчанні мистецтва. Змістові лінії. Види діяльності учнів на уроках мистецтва.

Мистецька освіта в основній школі. Програма «Мистецтво» 5–9 кл. (оновлена). Варіативність художнього наповнення змісту. Переформатування методів і прийомів навчання.

Особливості впровадження мистецтва у старшій школі: рівень стандарту, профільний рівень.

Тема 2.2. Сучасні вимоги до вчителя мистецтва в контексті модернізації національної системи освіти

Якісне оновлення професійної підготовки вчителів – пріоритетне завдання національної освітньої системи на сучасному етапі.

Аналіз державних документів, що визначають пріоритетні напрями та сучасні тенденції розвитку освітньої галузі «Мистецтво».

Вимоги до сучасного вчителя сформульовані у Концепції «Нова українська школа» («агент змін», діяльність на засадах особистісно-орієнтованого і компетентнісного підходів, фасилітатор, наставник, партнер, що продовжує власну професійну освіту та здійснює неперервний особистісний і професійний саморозвиток, вчитель-інноватор, здатний до співпраці з учителями і батьками, спроможний створювати цифрові продукти тощо).

Вимоги до вчителів мистецьких дисциплін, відповідно до нормативно-правових документів, що регулюють змістові і формальні аспекти навчання предметів художньо-естетичного циклу (творче ставлення до змісту й технологій навчання, поурочного розподілу, добору навчального матеріалу тощо).

Низка вимог до вчителів мистецьких дисциплін, що сприятимуть підвищенню ефективності професійної діяльності описана у наукових працях (сформованість художньо-естетичного світогляду вчителя, ґрунтовні і системні знання з психології, медіа грамотність, готовність до постійного розвитку й саморозвитку тощо).

Тема 2.3. Розвиток критичного мислення засобами образотворчого мистецтва

Визначення поняття «критичне мислення». Вміння критично мислячої людини. Створення середовища для розвитку критичного мислення. Умови, які спонукають учнів до критичного мислення.

Нові стратегії освітнього процесу в НУШ, що сприяють розвитку критичного мислення: технологія «Входження в картину», інтелект-карти, стратегія «Діаграма Венна», «Асоціативний куц (гранування)», «Кубування», Лепбук, Сторітелінг, «Шість капелюхів», «Ромашка Блума» та ін.

Тема 2.4. Нетрадиційні техніки живопису і графіки як засіб розвитку творчої уяви здобувачів освіти

Зображувальна діяльність як засіб пізнання світу та розкриття творчого потенціалу дітей.

Нетрадиційні техніки живопису і графіки.

Види та техніки нетрадиційного малювання художніми матеріалами.

Особливості використання нетрадиційних технік живопису і графіки образотворчого мистецтва та гурткової роботі.

Алгоритм виконання творчих робіт на уроках образотворчого мистецтва у нетрадиційних техніках: «пальчиковий живопис», «малюнок по мокрому», «малюнок паралоновою губкою», «малюнок зубною щіткою», «малюнок тканиною та папером», «кавовий живопис», «китайський живопис У-Сін», «графографія», «акватипія», «живопис на склі», «відбиток», «прямографія».

Майстер-клас.

Тема 2.5. Педагогічний малюнок як засіб наочності в навчанні образотворчому мистецтву

Педагогічний малюнок – важливий засіб наочності. Визначення поняття «педагогічний малюнок». Значення педагогічного малюнка на уроках образотворчого мистецтва та мистецтва.

Призначення і особливості педагогічного малюнка. Образотворчі засоби педагогічного малюнка. Малюнок крейдою на класній дошці. Замальовки і начерки у педагогічному малюванні.

Особливості виконання педагогічного малюнка. Правила виконання педагогічного вчителем на дошці, мольберті. Помилки при виконанні педагогічного малюнка.

Вплив педагогічного малюнка на якість зображення і творчу активність учнів на уроці.

Практична робота.

Тема 2.6. Основи композиції на уроках образотворчого мистецтва у ЗЗСО

Основи композиції – важливий етап у навчанні образотворчому мистецтву.

Основи композиції на уроках образотворчого мистецтва. Види композиції: рапорт; орнаментальна композиція; абстрактна композиція; абстрактно-асоціативна композиція.

Вправи на визначення статичності та динаміки у композиції; симетрії та асиметрії; ритм в композиції; центр композиції; цілісність та гармонія в композиції.

Практичні вправи.

Тема 2.7. Використання методу вправ для формування предметних компетентностей учнів на уроках образотворчого мистецтва

Практичні методи навчання (навчальні вправи, творчі завдання, ігрові вправи, досліди тощо.) – основний засіб формування предметних компетентностей здобувачів освіти на уроках образотворчого мистецтва.

Вправи – основний вид практичних методів у ЗЗСО. Вправи різних типів: вправи, в яких домінують розумові дії (вправи на розвиток пізнавальної активності); вправи, в яких домінують практичні дії (тренажні вправи); вправи на розвиток уяви, творчості; вправи, які тренують зорові, тактильні, композиційні вміння.

Педагогічне керівництво виконанням вправ.

Приклади вправ, творчих завдань, дослідів з фарбами.

Модуль 3.

Технологічна карта сучасного уроку

Тема 3.1. Моделювання сучасного уроку образотворчого мистецтва на засадах компетентнісного та особистісно орієнтованого підходів

Компетентнісний підхід до змісту та організації художньо-естетичного процесу у ЗЗСО. Визначення понять «компетентність» та «компетентнісний підхід».

Особливості реалізації компетентнісного підходу у мистецькій освіті. Предметна (образотворча) компетентність. Визначення комплексу образотворчих компетентностей з урахуванням державних вимог до рівня загальноосвітньої підготовки учнів (знає, оцінює та інтерпретує, розуміє, уміє, застосовує, виявляє естетичне ставлення, виражає власні оцінні судження тощо).

Предметні (образотворчі) компетентності: художньо-ціннісна, художньо-пізнавальна, художньо-технологічна, художньо-комунікативна. Міжпредметна компетентність (внутрішньогалузева, міжгалузева).

Ключові компетентності. Компетентнісний потенціал освітньої галузі «Мистецтво».

Побудова композиції уроків образотворчого мистецтва з метою формування компетентностей учнів: основні етапи.

Тема 3.2. Інтеграційний підхід до реалізації змістових ліній на уроках образотворчого мистецтва

Емпатійний та мотиваційний аспект інтеграційного підходу в процесі здійснення мистецької освіти. Цілепокладання та цілевизначення. Реалізація наскрізних і предметних змістових ліній на уроці. Забезпечення суб'єктності учня в процесі комунікації з творами мистецтва. Самореалізація, самонавчання, рефлексія.

Модуль 4. Варіативна складова

Тема. Державна та регіональна освітня політика: досвід, виклики, перспективи

Державна освітня політика України на сучасному етапі. Пріоритетні напрями реформування освітньої політики держави. Законодавче врегулювання освітніх реформ. Глобальні виклики та стратегічні цілі реформування освіти. Організаційно-управлінські інструменти реалізації державної освітньої політики на регіональному рівні. Планування як інструмент здійснення освітньої політики.

Якісна освіта як один із основних індикаторів якості життя. Основні властивості та характеристики освітнього процесу за К. Ishikawa. Система забезпечення якості освіти в Україні.

Тема. Особливості організації освітнього процесу за технологією змішаного навчання

Поняття «змішане навчання». Теоретичні основи використання концепції змішаного навчання. Складові концепції змішаного навчання: дистанційне навчання (Distance Learning), навчання в класі (Face-To-Face Learning) і навчання через Інтернет (Online Learning). Переваги та недоліки концепції змішаного навчання. Моделі реалізації змішаного навчання. Способи обрання моделі змішаного навчання для закладів загальної середньої освіти. Перелік умов, необхідних для впровадження змішаного навчання у закладі загальної середньої освіти. Організаційні й педагогічні особливості організації освітнього процесу в умовах впровадження змішаного навчання. Сутність та основні складові методики «Перевернутий клас». Переваги моделі «перевернутий клас». Недоліки нової педагогічної технології.

Тема. Особливості реалізації педагогічної взаємодії учасників освітнього процесу, спрямованого на оптимальне досягнення цілей мистецької освіти в умовах дистанційного навчання

Перехід на дистанційне навчання – неочікуване та серйозне випробуванням для всіх учасників освітнього процесу. Основні проблеми.

Визначення дистанційного навчання. Історія дистанційного навчання.

Недоліки і переваги дистанційного навчання. Організаційні моменти успішного дистанційного навчання.

Мистецтво дистанційно: онлайн-уроки у режимі відеоконференцій, відеоуроки (офлайн-уроки), віртуальні класи (Google Classroom, Moodle,

Edmodo, Padlet), LearningApps, Web-квест, Фейкбук, ментальні карти, онлайн-дошка (Jamboard), віртуальні екскурсії, цифрова, і не тільки... творчість учнів, онлайн-тести (Google-форм, Classtim), робота з підручником, зошитом із друкованою основою.

Оцінювання мистецьких здобутків учнів у період дистанційного навчання.

Модуль 5. Діагностичний

Організаційно-настановне заняття

Реєстрація слухачів. Заповнення документації щодо роботи курсів підвищення кваліфікації. Ознайомлення з організацією, змістом та умовами проведення курсів. Надання рекомендацій щодо вибору теми конференції з обміну досвідом.

Конференція з обміну досвідом

Організація обговорення педагогічних інновацій, елементів нових технологій навчання, що сприяють розвитку професійної компетентності вчителів музичного мистецтва, мистецтва. Рефлексія освітньої програми підвищення кваліфікації вчителів образотворчого мистецтва, мистецтва.